СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Соціологія»

1. Загальна інформація про освітній компонент	
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
Інститут	Навчально-науковий інститут харчових технологій
Кафедра	Кафедра правознавства та соціально-гуманітарної освіти
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/години	3 кредити ЄКТС / 90 год.
Мова викладання	Українською мовою
Інформація про викладача дисципліни	Циганюк Микола Анатолійович, кандидат історичних наук, Сторінка кафедри: https://pdatu.edu.ua/pro-universytet/navchalno-naukovyy-instytut-kharchovykh-tekhnolohiy/kafedra-pravoznavstva-ta-sotsialno-humanitarnoyi-osvity.html https://pdatu.edu.ua/personal/tsyhaniuk-mykola-anatoliiovych.html?ml=1 Електронна пошта: tsyganyuk.m@gmail.com Номер телефону: +38(097) 681 87 48 Боднар Алла Миколаївна, кандидат історичних наук, доцент Електронна пошта: bodnar.alla@ukr.net Номер телефону: +38(097) 3904652 Нестеренко Валерій Анатолійович, кандидат історичних наук, доцент Електронна пошта: nesterenko66@ukr.net
2. Місце освітнього компонента в освітній програмі	
Статус освітнього компонента	Вибірковий компонент загальної підготовки університетського каталогу
Передумови для вивчення	Ефективність засвоєння змісту навчальної дисципліни «Соціологія» значно підвищиться, якщо здобувач вищої освіти володіє базовими знаннями з права, історії, філософії. При цьому засвоєння матеріалу дисципліни буде продуктивнішим при вивченні її складових паралельно з курсом «Політологія».
Політика освітнього компонента	**Умовою** успішного вивчення освітнього компонента «Соціологія» є засвоєння теоретичного матеріалу з усіх тем, визначених робочою програмою, що сприяють формуванню відповідних програмних результатів навчання освітньої програми. **Академічна доброчесність.** Відповідно до принципів академічної доброчесності та нормативних документів ЗВО «ПДУ» щодо

	політики академічної доброчесності, очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями та міркуваннями. Здобувачі, відповідально відноситимуться щодо дотримання норм законодавства про авторське право, вказуватимуть посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей, уникатимуть фальсифікації або фабрикації інформації. Дотримуватимуться усіх зобов'язань відповідно до укладеної декларації про дотримання академічної доброчесності https://surl.li/ayoxkw. **Використання ШІ.** *Дозволені випадки використання ШІ.* Генерація ідей та мозковий штурм: пошук тем для досліджень, структурування планів робіт чи генерація гіпотез. Редагування та вдосконалення тексту: перевірка граматики, стилістики, виправлення помилок чи переклад матеріалів. Пошук додаткових джерел та фактчекінг: використання ШІ як допоміжного інструменту для пошуку матеріалів (із обов'язковою подальшою перевіркою фактів у першоджерелах). Аналіз та підготовка до занять: створення самостійних тестів для перевірки власних знань або пояснення складних концепцій. *Обмеження та заборони.* Повна автоматична генерація робіт: забороняється видавати згенерований ШІ текст, код чи аналітику за власні оригінальні розробки (есе, контрольні, реферати). Сліпе копіювання: викладач не приймає роботи із вигаданими джерелами, цитатами чи викривленими фактами, згенерованими ШІ. Використання під час підсумкового контролю: під час складання іспиту чи виконання модульних контрольних робіт використання інструментів ШІ суворо заборонено (якщо інше не передбачено завданням). **Визнання результатів попереднього навчання.** У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно Положення про порядок визнання результатів навчання, отриманих шляхом неформальної та/або інформальної освіти http://surl.li/fobze. Зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю). В неформальній освіті: - закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів (посилання на деякі онлайн-платформи

	додано у розділі інформаційного забезпечення), тематика яких відповідає змісту освітнього компоненту (окремій темі або змістовому модулю). В інформальній освіті: - наявність наукової публікації; - волонтерська діяльність. Перезарахування результатів навчання отриманих під час здобуття попередньої освіти здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Закладі вищої освіти «Подільський державний університет» https://surl.li/esctnr. **Відвідування занять.** Об′овязковим є відвідування усіх видів занять. За об′єктивних причин (хвороба, карантин, індивідуальний графік, тощо) навчання може проходити в он-лайн форматі. Здобувачі обов'язково мають дотримуватись строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт що передбачені під час вивчення дисципліни.

3. Мета освітнього компонента

Осмислення студентами тих корінних змін, які відбуваються в нашому суспільстві на початку третього тисячоліття, допомогти їм знайти своє місце в соціальному житті, навчити самостійно співставляти різні точки зору на соціальні проблеми і виробити власне світоглядне відношення до сутності соціального життя, проблем соціальної структури суспільства, соціальної стратифікації та мобільності; сформувати навички наукового аналізу соціальних явищ та процесів.

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Соціологія» у здобувачів вищої освіти формуються наступні компетентності:

1. здатність аналізувати соціальні явища й процеси, виявляти причинно-наслідкові зв'язки.
2. здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях та використовує соціологічні теорії та поняття для пояснення суспільних подій.
3. здатність орієнтуєтації в соціальній структурі, інститутах і процесах, у яких відбувається його професійна діяльність.
4. здатність пояснювати соціальні явища, використовуючи соціологічні теорії та поняття.
5. здатність оцінювати вплив соціальних чинників на поведінку людей і груп.
6. здатність добирати та застосовувати методи соціологічного дослідження для розв'язання практичних завдань.
7. Здатність інтерпретувати соціологічні дані та формулює обґрунтовані висновки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			**усього**	у тому числі		
		лекції	практичні	самостійна робота		лекції	практичні	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Проблеми теорії та історії соціології								

Тема 1. Предмет, об’єкт та завдання навчальної дисципліни «Соціологія»	10	2	2	6	10		2	8
Тема 2. Історія розвитку соціології	12	2	2	8	12	2		10
Тема 3. Суспільство а його типи.	12	2	2	8	12			12
Тема 4. Соціальна стратифікація і соціальна мобільність.	11	2	2	7	11			11
Разом за змістовим модулем 1	**45**	**8**	**8**	**29**	**45**	**2**	**2**	**41**
Змістовий модуль 2. Основні галузі соціологічного знання								
Тема 1. Соціологія особистості.	8		2	6	8			8
Тема 2. Етнічна соціологія та її категорії.	8	2		6	8	2		6
Тема 3. Соціологія конфлікту	10	2	2	6	10			10
Тема 4. Соціологія освіти, науки, культури.	10	2	2	6	10		2	8
Тема 5. Конкретно-соціологічні дослідження та їх типи	9		2	7	9			9
Разом за змістовим модулем 2	**45**	**6**	**8**	**31**	**45**	**2**	**2**	**41**
Усього годин	**90**	**14**	**16**	**60**	**90**	**4**	**4**	**82**

5. Теми семінарських занять

№ з.п.	Тема	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1. Проблеми теорії та історії соціології			
1.	Тема 1. Предмет, об’єкт та завдання навчальної дисципліни «Соціологія»	2	2
2.	Тема 2. Історія розвитку соціології	2	-
3.	Тема 3. Суспільство а його типи.	2	-
4.	Тема 4. Соціальна стратифікація і соціальна мобільність.	2	-
Змістовий модуль 2. Основні галузі соціологічного знання			
5.	Тема 1. Соціологія особистості.	2	-
6.	Тема 2. Етнічна соціологія та її категорії.	2	-
7.	Тема 3. Соціологія конфлікту	2	-
8.	Тема 4. Соціологія освіти, науки, культури.	2	2
9.	Тема 5. Конкретно-соціологічні дослідження та їх типи		

6. Очікувані результати навчання

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН 1. Вміти пояснювати соціальні явища, використовуючи соціологічні теорії та поняття;
РН 2. Аналізувати структуру суспільства та соціальні процеси в Україні й світі;
РН 3. Оцінювати вплив соціальних чинників на поведінку людей і груп;

РН 4. Усвідомлено добирати та застосовувати методи соціологічного дослідження для розв'язання практичних завдань.
РН 5. Інтерпретувати соціологічні дані та формулює обґрунтовані висновки.
РН 6. Дотримуватися етичних норм у взаємодії з людьми та під час збору соціальної інформації.

7. Види навчальних занять

Видами навчальних занять при вивченні дисципліни є лекції (Л), практичні заняття (ПЗ), самостійна робота (СР).

8. Методи навчання

Словесні (лекція, бесіда, дискусія, дебати); наочні (схеми, таблиці, інфографіка, мультимедійні презентації); практичні (аналіз політичних документів, статистичних даних, суспільно-політичних ситуацій і кейсів); інтерактивні (рольові ігри, моделювання політичних ситуацій, дебати); дослідницькі та проєктні (аналіз політичних процесів, підготовка аналітичних матеріалів і проєктів); цифрові (використання онлайн-платформ, опитувань та інструментів штучного інтелекту для пошуку й аналізу інформації з перевіркою достовірності джерел).

9. Засоби, форми та критерії оцінювання

9.1 Засоби оцінювання

Усні (індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда), письмові (самостійна робота, тести, практичні завдання, розрахункові завдання, навчальні проекти), комп'ютерні (презентації доповідей, виконання завдань у системі Moodle), індивідуальні завдання самоконтроль, самоаналіз.

9.2 Форми та критерії оцінювання

В освітньому процесі Університету використовуються такі види контролю: поточний, семестровий (підсумковий) та підсумкова атестація здобувачів вищої освіти. Оцінювання здобувачів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою.

Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку рівня засвоєння здобувачів освіти навчального матеріалу. Форма проведення поточного контролю визначаються з урахуванням змісту накопичувальної системи оцінювання.

ЗАЛІК

У межах поточного контролю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів, якщо форма семестрового контролю – залік/диференційований залік.

Наприклад, за ЗМ 1 здобувач може отримати максимальну кількість балів – 50 бали. З них: 32 бали отримано на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях (8+8+8+8) та 18 балів за виконання МКР, яка передбачає перевірку засвоєних знань (теми лекційних, семінарських) занять та самостійна робота з усіх тем ЗМ 1.

Приклад розподілу балів:

Змістовий модуль 1 (50 бали)					Змістовий модуль 2 (50 бали)					**Загальна сума балів (підсумкова оцінка)**
СЗ 1 (Т1)	СЗ 2 (Т2)	СЗ 3 (Т3)	СЗ 4 (Т4)	**МК/СР1 (Т1-Т4)**	СЗ 1 (Т1)	СЗ 2 (Т3)	СЗ 3 (Т4)	СЗ 4 (Т5)	**МК/СР2 (Т1-Т5)**	
8	8	8	8	**18**	8	8	8	8	**18**	**100**

СЗ 1, СЗ 2 … - семінарське заняття, Т 1, Т 2,… - теми змістових модулів;
МК 1, МК 2 – модульні контрольні, СР – самостійна робота.

Критерії оцінювання знань на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях

Високий рівень **8-7 балів**	Здобувач володіє не лише базовими знаннями, а й розуміє взаємозв'язки між різними темами, може аналізувати, синтезувати та оцінювати інформацію. Усі аудиторні завдання виконані бездоганно, без помилок. Здобувач здатен застосовувати знання у нестандартних ситуаціях, знаходити та презентувати власні рішення.
Достатній рівень **6-5 балів**	Здобувач демонструє хороше засвоєння матеріалу, але з деякими незначними недоліками. Добре засвоїв основний матеріал, проте його знання можуть бути недостатньо глибокими. Можливі незначні неточності в термінології або формулюваннях. Практичні/лабораторні завдання виконано правильно, але є незначні помилки.
Середній рівень **4-3 бали**	На цьому рівні здобувач володіє матеріалом на мінімально достатньому рівні. Його знання є базовими, без глибини. Засвоїв лише основні поняття і факти. Матеріал є фрагментарним, а розуміння – поверховим. Практичні/лабораторні завдання виконані лише частково або з суттєвими помилками. Здобувач відчуває труднощі з практичним застосуванням знань.
Низький рівень **2-1 бали**	Здобувач володіє лише окремими елементами матеріалу. Його відповіді є неповними та неточними. Завдання виконані не повністю або не виконані взагалі. Відсутні практичні уміння.
Незадовільний рівень **0 балів**	На цьому рівні здобувач не засвоїв матеріал і не виконав жодних вимог освітнього компонента. Відсутність будь-яких знань із дисципліни. Здобувач не може назвати основні поняття чи терміни. Всі завдання, включно з практичними та лабораторними, не виконані.

Критерії оцінювання МКР/СР

Самостійна робота оцінюється під час написання МКР та виконання індивідуального завдання.

Високий рівень **18-16 балів**	Усі завдання виконано якісно, з використанням додаткових джерел та творчим підходом. У роботах присутні власні висновки та аргументована позиція.
Достатній рівень **15-13**	Робота виконана в основному правильно, що свідчить про належний рівень засвоєння матеріалу. Окремі неточності не впливають суттєво на загальний результат, однак вимагають подальшого доопрацювання.
Середній рівень **12-9 балів**	Робота виконана частково, із запізненням або неточностями. У ній відсутній аналіз, лише констатація фактів.
Низький рівень **8-4 балів**	Робота не виконана або формальна.
Незадовільний рівень **0 балів**	Робота не виконана взагалі.

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни	
Засоби навчання	Навчальний процес потребує наступних засобів навчання: - мультимедійне обладнання; - комп'ютерна система та мережа; - роздатковий ілюстративний матеріал лекцій; - презентаційний матеріал лекцій; - методичні вказівки до виконання семінарських і практичних робіт.
Інформаційне навчально-методичне забезпечення	**Рекомендовані література та джерела інформації** **Основна** 1. Бабенко С. С., Соболева Н. І. Соціологія : навч. посіб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 232 с. 2. Захарченко М. В., Погорілий О. І. Історія соціології : підручник. Київ : ВПЦ «Київський университет», 2021. 416 с. 3. Колодій А. Ф., Головатий М. Ф. Загальна соціологія : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2023. 380 с. 4. Макуха О. В. Соціологія публічної сфери та суспільних трансформацій : монографія. Львів : Новий Світ-2000, 2022. 210 с. 5. Соціологія в умовах сучасних суспільних викликів та кризи : 6. колективна монографія / за ред. О. Д. Куценко. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2024. 304 с. **Додаткова** 1. Головаха Є. І., Паніотто В. І. Динаміка соціальних настроїв та ціннісних орієнтацій українського суспільства в умовах воєнного стану. Соціологія : теорія, методи, маркетинг. 2023. № 2. С. 15–28. 2. Клименко О. В. Соціологічний аналіз трансформації соціальних інститутів у цифровому суспільстві. Український соціологічний журнал. 2022. Вип. 27–28. С. 41–49. 3. Ковальова Н. М. Методологія та методика проведення сучасних соціологічних досліджень: адаптація до онлайн-форматів. Габітус. 2023. Вип. 48. С. 52–58. 4. Марченко Т. І. Соціоструктурні зміни в сучасній Україні: проблеми соціальної нерівності та мобільності. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Соціологія. 2024. Т. 35 (74), № 1. С. 88–95. 5. Симоненко Р. П. Соціологія масових комунікацій та медіаспоживання в умовах інформаційних загроз. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства». 2022. Вип. 48. С. 102–109. **Інформаційні ресурси** 1. Інститут соціології НАН України : офіційний вебсайт - URL:https://isoc.com.ua/. 2. Соціологічна асоціація України (САУ) : офіційний вебсайт – URL: https://sau.in.ua/. 3. Журнал «Соціологія: теорія, методи, маркетинг» : офіційний сайт видання - URL: https://stmm.isoc.com.ua/. 4. Київський міжнародний інститут соціології (КМІС) : офіційний Вебсайт - URL: https://www.kiis.com.ua/. 5. Центр Разумкова (Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова) : офіційний вебсайт. URL: https://razumkov.org.ua/.

	6. Соціологічна група «Рейтинг» (Rating Group) : офіційний вебсайт - URL: https://ratinggroup.ua/. 7. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (Наукова періодика України) : електронний архів соціологічних видань. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/. 8. International Sociological Association (ISA) : official website. URL: https://www.isa-sociology.org/. **Платформи для вдосконалення навичок і саморозвитку:** 1. Електронні навчальні онлайн-курси на платформі https://prometheus.org.ua. 2. Електронні навчальні онлайн-курси на платформі https://www.coursera.org/. 3. Електронні навчальні онлайн-курси на платформі https://www.futurelearn.com/courses. 4. Платформи для вдосконалення навичок і саморозвитку https://mon.gov.ua/news/platformi-dlya-vdoskonalennya-navichok-isamorozvitku. 5. НМЦ вищої та фахової передвищої освіти. Платформа МООС – Масові відкриті онлайн-курси. https://nmc-vfpo.com, https://kursik.com.ua.